

Mis juhtus Sugar Kane'iga?

Jule Styne'i muusikal "Sugar", libreto Peter Stone (põhineb Billy Wilderi ja I. A. L. Diamondi filmistsenaariumil ("Some Like It Hot"), laulutekstid Bob Merill. Proosateksti tõlge Tanel Kuningas.

Lavastaja Neeme Kuningas, muusikajuht ja dirigent Elmo Tiisvald. Osades Helgi Sallo (Sweet Sue), Siiri Sisask (Sugar Kane), Rosislav Gurjev (Bienstock, orkestri mäenedžer), Tõnu Kilgas (Joe/Josephine/Junior, saksofonimängija), Sepo Seeman (Jerry/Daphne, kontrabassimängija), Jaak Põldmaa (Spats Palazzo, gangsterite boss), Villu Valdmaa (Dude, gangster), Voldemar Kuslap (Sir Osgood Fielding, miljonär) jt. Esietendus 25. märtsil rahvusooperis Estonia.



Sepo Seeman
(Jerry)

Mis juhtus Sugar Kane'iga?

Sugar Kane'iga ei juhtunud muusikal "Sugar" midagi erilist (välja arvatud kõik need seiklused, mis ikkagi juhtusid). Kõige koloriitsemad seiklused tulenesid ikkagi saksofonimängija Joe/Josephine'i (Tõnu Kilgas) ja kontrabassimängija Jerry/Daphne (Sepo Seeman) värvikatest avantüüridest 1930. aastate USA idaranikul ja Chicagos. Kuid mis juhtus muusikali helilooja Jule Styne'iga, et temast pole midu kenasti ja atraktiivselt kujundatud kavabuletis mitte sõnakestki? Seda viga annab parandada, sest Jule Styne pole siinkirjutaja arvates helilooja, kellest teisama lihtsalt mööda minna.

Ameerika helilooja Jule Styne (1905 – 1994, õige nimega Julius Kerwin Stein) sündis Ukraina päritolu juudi vanemate lapsena hoopis Londonis, Steinide perekond emigreerus USAsse 1912. aastal. Alguses Chicagosse, kus noor Julius hakkas klaverit mängima nii ööklubides kui mitmesugustes tantsuorkestrites – tema andekusest võib teha järelduse kasvõi selle põhjal, et juba lapsena oli ta hinnatud-otsitud pianist. Styne oli vaid 16aastane, kui temalt telliti üks lugu Mike Toddi muusikali jaoks; Styne kirjutas laulu

"The Moth and the Flame" (1921), millega tema heliloojakarjäär oligi säravalt avatud. 1926 ilmusid trüki Styne'i esimesed hitid ning pärast seda hakkasid tema vastu huvi tundma juba Hollywoodi tegelased. Styne siduski oma tegevuse kõigepealt filmikompanii MGMiga. Koos tekstiautori Sammy Cahniga tegi ta 1940ndate alguses ballaade Frank Sinatra, Hollywoodi perioodist loetakse Styne'i tipuks muusikat filmile "Anchors Aweigh" (1945) ning pisut hiljem ilmub helilooja juba Broadwayle – aastal 1947 lavastatakse seal tema menumuusikal "High Button Shoes". Kuid see kõik oli alles algus – Styne'i muusikal "Džentelmenid eelistavad blonde" (1949) sai juba nii populaarseks, et sellest tehti 1953. aastal filmivariant. Kohe järgnes "Peter Pan" (1954) ning siis hakkas Styne tegema koostööd Adolf Greeni ja Betty Comdeniga, tulemuseks muusikal "Bells Are Ringing" (1956, filmivariant 1960). Koostöös luuletaja Stephen Sondheimiga tuli 1959. aastal lavale "Gypsy" (filmiversioon 1962). Tema Broadway-lavastused tipnesid muusikaliga "Funny Girl" (1964, filmitud 1968).

Kui Styne'i muusikalid läksid muidu ikka seda rada, et kõigepealt lava ja film järele, siis "Sugar'iga" oli vastupidi – film eelnes muusikalile. Kummalisel kombel saatis muusikali "Sugar" (1972) Broadwayl küllaltki tagasihoidlik tähelepanu. Ilmselt sellepärast, et Jack Lemmoni, Tony Curtise ja Marilyn Monroega tehtud filmi "Some Like It Hot" (1959) menu polnud isegi Broadwayl võimalik ületada. Kokkuvõttes oli Jule Styne helilooja, kes "Encyclopaedia Britannica" andmeil on kirjutanud rohkem kui 1500 (!) laulu ning kelle muusika on kuulsaks laulnud-näidelnud peale Frank Sinatra veel Carol Channing, Mary Martin, Judy Holliday, Ethel Merman ja Barbra Streisand. Naastes "Sugar'i" juurde toonitan veel kord, et ka Broadwayl polnud tükil erilist menu.

Kuigi kuulsat filmi "Džässis ainult tüdrukud" on ilmselt igaüks näinud, meenutame, et "Sugar" on värvikas mehed-riietuvad-naiseks-stiilis komöödia, mis toetub väga eradele karakteritele. Muusikud Joe ja Jerry peavad ümber kehastuma vastavalt Josephine'iks ja Daphneks, et saada tööd tüdrukute orkestris ning – kuna nad nägid pealt gangsterite arveteklaarimist, mille eest nad kui tunnistajad võiksid kuuli saada – peavad tüdrukute rollis püsima ka ellujäämise huvides. Nii et kaks meest topeltrollis, kusjuures Joe'l on koguni kolmikroll, sest ta hakkab mängima veel miljonäri, et võrgutada Sugar Kane'i (Siiri Sisask). Mängu tuleb ka päris miljonär Osgood (Voldemar Kuslap), kes armub Jer-

rysse/Daphnesse ning siis lähevad asjad juba hoopis sassi, kui Jerry ise ka enam õieti aru ei saa, kumb ta siis on – mees või naine. Nii et karakterite väljamängimiseks on mõtteruumi küllaga.

Mis juhtus etendusega "Sugar"?

Ka mitte midagi erilist ning sellest ongi pisut kahju. Sest kõik osatäitjad laulsid oma partiid korralikult, orkester mängis korralikult ning kõik oli väga "korralik". Võibolla oligi just selles kurja juur, sest – big-bändimuusika eeldab siiski svingitunnetust ning see on üks asi, mida lihtsalt korralikult "ära õppida" ei saa. Sõltub suuresti dirigendist ja orkestrist, kuidas lugu "svingima" panna. Muusika peab siin toetama lauljaid-näitlejaid, kuid esietenduse põhjal tundus, et just seda jäi pisut väheks. Ka karakterrollide juurde tulles kordub jälle see "korralikkuse" küsimus – Siiri Sisask tundus olevat kummalistes kammitsates, natuke liiga korrektne ja isegi tõsine. Tõnu Kilgas vastab ju nii näitleja kui lauljana muusikali universaalsetele nõuetele, kuid millegipärast jäi ta lavaereidusele siiski pisut alla Sepo Seemanile, kelle kontrabassimängija roll tundus etenduses värvikaim. Seeman on tõepoolest hea näitleja ning nagu selgub, ka hea laulja. Lavastus omalt poolt toetas muusikat ja lauljaid-näitlejaid igati, kuid ometi ei hakanud just muusika särama. Heast lavastusest ja lavakujundusest hoolimata.

Muusikal kui žanr on tegelikult väga elujõuline – seda muidugi siis, kui etenduses koonduvad (sageli ühte isikusse) lauljad-näitlejad-tantsijad, kelle lavaline tegevus on kantud mängulisusest ning sellega seonduvalt ka sundimatust fantaasiast. Esietenduse põhjal võib aga öelda, et kuigi ühtegi "viga ei näe laita", siis särama ei hakanud lavatükk ometi. Ning sellest on pisut kahju.



Sepo Seeman
(Daphne)

FOTOD HARRI ROSPU